

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ТОМ 2

20 лютого 2023 р.
м. Київ, Україна

НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА

PLANTA+

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ

«PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА»

Матеріали
IV Науково-практичної конференції з міжнародною участю,
до 20-річчя кафедри фармакогнозії та ботаніки
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Том 2

20 лютого 2023 року

м. Київ

ВИРОЩУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ТРАВ В УКРАЇНІ

Поручинська І. В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

rinaporuchynska@gmail.com

Ключові слова: лікарські рослини, лікарські трави, ринок лікарських трав.

Вступ. Вирощування лікарських трав в Україні зможе стати прибутковим завдяки сприятливому клімату та достатній вологості. До недавнього часу для розвитку цього виду бізнесу не було передумов – лікарських рослин вистачало у природному середовищі. Проте масштабне винищення, а також зростання споживчого попиту вивели лікарські рослини України на промисловий рівень.

Матеріали та методи. Як матеріали використовувались аналітичні огляди бізнес-консалтингових структур, спеціалізованих організацій, дані органів Державної статистики та наукові публікації. При підготовці матеріалу застосовано методи інформаційного пошуку та систематизації теоретичного і практичного матеріалу.

Результати та їх обговорення. Останніми роками вирощування лікарських рослин стає досить популярним серед українських фермерів, бо в сучасних умовах є високорентабельною галуззю сільського господарства. За статистикою, із лікарських рослин виготовляють понад 40 % усіх медикаментів, у тому числі 75 % ліків [4].

Тенденція вирощування лікарських рослин розпочалась з Європи, де останніми роками споживачі стали більше купувати рослинної лікарської продукції – від ліків до косметики. В той же час, європейське виробництво не може самостійно задовольнити швидко зростаючий попит на трави. Природно-кліматичні умов, що склалися в Україні, дозволяють вітчизняним підприємцям висівати лікарські рослини з великим вмістом діючих речовин, що робить їхню продукцію більш конкурентною на зарубіжних ринках.

Ринок лікарських трав змінюється досить швидко. На ринку лікарських трав немає стійких тенденцій у споживанні сировини, тому спрогнозувати зростання продажів певних трав досить важко. Проте, виділяється категорія трав, які мають постійний попит: ромашка, м'ята, солодка, календула, лаванда. Крім того, виділяється ряд рослин, які не мають постійного попиту, але інтерес до них виріс в останні роки. До них відносяться аніс, вербена, ялівець, кульбаба, полин, чебрець, іланг-іланг тощо [1].

Саме тому, для вирощування рекомендуються такі трави: ромашка лікарська, календула, амарант, солодка, валеріана лікарська, м'ята перцева, меліса, лаванда, шавлія, шипшина. Вони характеризуються постійним попитом і мають широке застосування в різних галузях виробництва.

Наприклад: м'ята та меліса – традиційний компонент багатьох напоїв, кондитерських виробів та косметичних засобів. Ромашка та календула

використовують у фармацевтиці та косметології, за даними видами трав спостерігається нестача на ринку у розмірі 20 % від потреби. Такі рослини, як м'ята, кропива, меліса, календула, липа і багато інших, широко використовуються у виробництві органічної косметики, медицині, харчовій промисловості та спа-індустрії. Набувають популярності й готові продукти, такі як ліки та цілющі чаї [7].

У 2021 році найбільш затребуваними та дорогими лікарськими рослинами були: мальва, календула, волошка та ехінацея. А найвигіднішими лікарськими культурами стали валеріана, кропива та ехінацея [2].

В Україні вирощують понад 25 різних лікарських культур. Найбільш популярними для вирощування в Україні лікарськими культурами є шипшина, глід, корінь алтею, лист кропиви, цвіт та ягода бузини, корені лопуха та ехінацеї. Найбільш поширена серед цілющих українських трав – м'ята. В нашій країні нараховується 18 видів та 56 сортів м'яти.

Лікарські трави в Україні вирощують 10 компаній, які спеціалізуються на вирощуванні та заготівлі високоякісної рослинної сировини. З них найпопулярніші позиції експорту – квіти ягоди бузини, квіти липи, лист кропиви, корінь алтеї, корінь лопуха, корінь і трава ехінацеї, корінь і лист кульбаби, ягоди обліпихи, лист берези, лист мати-й-мачухи, лист подорожника, розторопша плямиста, череда трироздільна, шавлія лікарська, м'ята перцева, лаванда [6].

Найбільші споживачі лікарських трав – США, Китай та Європа, із якою, зокрема, співпрацює Україна. Так, найбільше лікарських трав з України експортується до Польщі, Німеччини і Болгарії. Не менш цікавими і перспективними є ринки азійських країн, в першу чергу Японії та Китаю, Австралії [5].

Висновки. Бізнес по вирощуванню лікарських трав – унікальний сегмент аграрного ринку. Велика територія зі сприятливим кліматом робить Україну дуже сприятливим для заготівлі лікарських рослин місцем. Всього на території нашої держави поширено понад 6 тис. видів лікарських рослин, але більшість з них використовується тільки в народній медицині і не представляє інтересу для комерційної заготовки та промислового виробництва. Проте є близько 25 видів, які вирощуються комерційних обсягах і є затребувані як вітчизняною фармацією, так і зарубіжними споживачами.

Перелік посилань:

1. Бізнес і Фінанси в Україні. URL: <https://dumka.biz/viroshhuvannya-trav-yak-biznes>
2. Бізнес на вирощуванні лікарських рослин. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/biznes-pocatkivec/biznes-na-virosuvanni-likarskih-roslin-2>
3. Бізнес на лікарських травах: у коронакризу попит зростає. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/biznes-na-likarskih-travah-u-koronakrizu-popit-zrostaе>
4. Вирощування лікарських рослин. URL: <https://www.apr.adm-km.gov.ua/news/view/717>

5. Лікарські трави – ніша розвитку агробізнесу.
URL:<https://nubip.edu.ua/node/70327>

6. Новітній український бізнес: вирощування лікарських рослин. URL:
<https://rozkvit-agro.com/vyroshchuvannya>

7. Трави на експорт: як заробити на лікарських рослинах. URL:
<https://raiffeisen.ua/biznesu/blog/travi-na-eksport-yak-zarobiti-na-likarskih-roslinah-120>

ГЕОГРАФІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЕФІРООЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Поручинський В. І.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

poruchynsky@gmail.com

Ключові слова: ефіроолійні культури, ефірні олії, ринок ефіроолійних культур.

Вступ. Тенденції останніх років свідчать про значний інтерес сільськогосподарських виробників до вирощування ефіроолійних культур, що зумовлено економічною доцільністю їх виробництва. До ефіроолійних належать рослини, які вирощують для того, щоб у подальшому з них виробляти ефірні олії, які є одним із найбільш ефективних природних засобів для догляду за красою та здоров'ям.

Матеріали та методи. Як матеріали використовувались аналітичні огляди спеціалізованих організацій та наукові публікації. При підготовці матеріалу застосовано методи інформаційного пошуку та систематизації теоретичного і практичного матеріалу.

Результати та їх обговорення. Ефірні олії отримують з усіх частин рослини, які вважаються ароматними. Це можуть бути плоди, квіти, кора, листя або коріння рослин. Ефірні олії містяться у рослинах у дуже малих кількостях. Для отримання 10 мл ароматичного масла необхідно від 300 до 5000 кг сировини. Кількість залежить від виду олії: наприклад для виробництва цитрусових ефірних олій необхідно менше сировини, ніж для квіткових [3].

Для вилучення цінних масел можна використовувати дикі, а також традиційні або органічно вирощені рослини. Всього в світі відомо близько 3000 ефіроолійних рослин, з яких виготовляють масла різними способами. Найбільше промислове значення мають троянда, лаванда, фіалка, м'ята, шавлія, меліса, валеріана, конвалія, кмин, аніс, евкаліпт, коріандр, мигдалеве дерево, апельсин, розмарин, сосна, ваніль [6].

Найкращими кліматичними зонами для вирощування ефіроолійних культур є субтропіки та тропіки, також вони зустрічаються в зоні помірного клімату та зонах висотної поясності. Зокрема, лаванду, шавлію, м'яту, мелісу, кмин в промислових масштабах культивують в Європі (Франція, Греція, Італія, Болгарія, Англія, Німеччина), Північній Африці, Індії, Китаї, Північній Америці, троянду – в Туреччині, Індії та Ірані, мигдалеве дерево – в США, Іспанії,